

ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Η ασφάλεια των μνημείων έργο των μηχανικών

Μεγάλα και χρόνια προβλήματα που αντιμετωπίζουν όσοι μηχανικοί ασχολούνται με τις μελέτες και τα έργα Αποκατάστασης και Συντήρησης Μνημείων, έθεσε για πρώτη φορά επί τάπητος το κείμενο των Οδηγιών που επεξεργάστηκε η Διεθνής Επιστημονική επιτροπή για την Ανάλυση και Δομητική Αποκατάσταση της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς-ISCARSAH. Το κείμενο αυτό μεταφρασμένο στα ελληνικά, όπως και οι Αρχές, παρουσιάστηκε κατά τη διημερίδα που οργάνωσε η Διεύθυνση Τεχνικών Ερευνών Αναστήλωσης του ΥΠ. ΠΟ. Στις συζητήσεις που ακολούθησαν τόσο τα μέλη της ISCARSAH, όσο και οι Πρόεδροι και εκπρόσωποι Μεταπτυχιακών Σχολών, Υπηρεσιών, Επιστημονικών φορέων και συλλόγων, αναγνώρισαν ότι δόθηκαν γενναίες και ιστορικές λύσεις. Λύσεις, όπως «η ποιοτική προσέγγιση της διάγνωσης αλλά και της εκτίμησης ασφαλείας, έχει όση σημασία και η ποσοτική» (παρ.4.1) ή ότι «η διαίσθηση και η πείρα κρίνονται απαραίτητες στην διαδικασία της διάγνωσης» (παρ.4.2) και ότι «η εκτίμηση της ασφάλειας ενός ιστορικού κτηρίου επιφορτίζουν τον Αρχιτέκτονα ή Πολιτικό Μηχανικό».(παρ.4.3.1)

Σε προηγούμενο τεύχος του «Ε.Δ. ΤΕΕ» παρουσιάστηκε το κείμενο των Αρχών και ο χαιρετισμός του Προέδρου ΤΕΕ Γ. Αλαβάνου. Σήμερα παρουσιάζονται οι τοποθετήσεις σημαντικών ομιλητών.

Οργανώθηκε «Διεθνής Συνάντηση για τον Αντισεισμικό Σχεδιασμό των Δομητικών Επεμβάσεων σε Μνημεία», με την ευκαιρία της παρουσίας 30 ξένων ειδικών επιστημόνων της Επιτροπής, που πραγματοποίησε τη Ετήσια διεθνή Συνάντηση της για πρώτη φορά στην Ελλάδα.

Η συζήτηση έγινε σε δύο στρογγυλά τραπέζια. Στο πρώτο το θέμα ήταν «βασικά θέματα κατά την επιλογή των σεισμικών δράσεων για το σχεδιασμό δομητικών επεμβάσεων σε Μνημεία» και στο δεύτερο «Αναγκαιότητα και περιεχόμενο ενός κανονιστικού Κειμένου για τον αντισεισμικό σχεδιασμό των δομητικών επεμβάσεων σε Μνη-

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Οι διεθνείς συμβάσεις ενσωματώνονται στον αναθεωρημένο αρχαιολογικό νόμο

Ο Π. Τατούλης απηύθυνε χαιρετισμό στα μέλη της Διεθνούς Επιστημονικής Επιτροπής του ICOMOS για την Ανάλυση, τη Συντήρηση και τη Δομητική Αποκατάσταση της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (International Scientific Committee for Analysis and Restoration of Structure of the Architectural Heritage – ISCARSAH), και στους Προέδρους και εκπροσώπους Μεταπτυχιακών Σχολών, Υπηρεσιών, Επιστημονικών φορέων και συλλόγων.

Ο υφυπουργός Πολιτισμού δεσμεύτηκε ανακοινώνοντας τις σταθερές αποφάσεις του υπουργείου «να επικυρώσει όσες Συμβάσεις Συστάσεις και Οδηγίες Διεθνών Οργανισμών, όπως του Συμβουλίου της

Ευρώπης, δεν έχουν ακόμη επικυρωθεί με Νόμο του Ελληνικού Κοινοβουλίου». Ανακοίνωσε ακόμη ότι η σημερινή πολιτική ηγεσία «θα ενσωματώσει στον υπό αναθεώρηση λεγόμενο Αρχαιολογικό Νόμο και Οργανισμό του ΥΠ.ΠΟ., τις Συμβάσεις, Συστάσεις και Οδηγίες αυτές αλλά και το πνεύμα και το γράμμα των Διεθνών Αρχών για την Αρχιτεκτονική Κληρονομιά, όπως είναι:

- * Ο Χάρτης των Αθηνών
- * Ο Χάρτης της Βενετίας (ICOMOS)
- * Η Διακήρυξη του Άμστερνταμ για την ολοκληρωμένη διατήρηση (International Conservation - Συμβούλιο της Ευρώπης)
- * Ο Χάρτης για την Προστασία των Ιστορικών Πόλεων (ICOMOS)
- * Ο Χάρτης της Μπούρα για την Προστασία Θέσεων

Πολιτισμικής Σημασίας (ICOMOS)

* Το Κείμενο της Νάρα για την αυθεντικότητα (ICOMOS)

* Ο Χάρτης του Νίζι Τάγκιλ για τη Βιομηχανική Κληρονομιά (TICCIH)

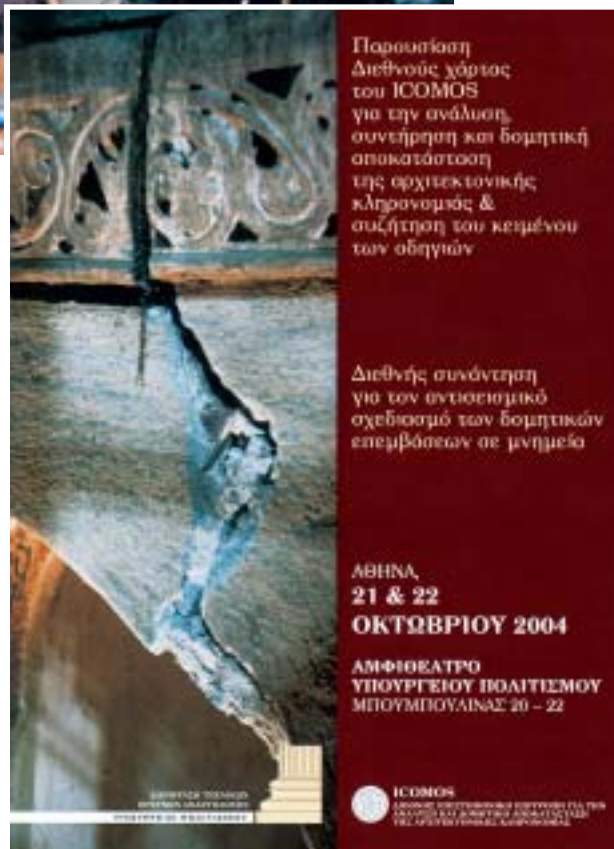
Ο Χάρτης του ISCARSAH (ICOMOS), που παρουσιάζεται σήμερα»

Υποσχέθηκε, τέλος, ότι θα ενισχύονται οι Υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ., που παράγουν σημαντικό ερευνητικό και επιστημονικό έργο, αλλά και το Ελληνικό Τμήμα του ICOMOS και άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις με αξιόλογη δράση στο χώρο του Πολιτισμού.

Αναφερόμενος ειδικά στα θέματα της διημερίδας, τόνισε: «Έχουμε κατανοήσει απολύτως την αναγκαιότητα της διεπιστημονικής προσέγγισης και τη μεγάλη σημασία των ειδικών προδιαγραφών και των κανονιστικών πλαισίων, που πρέπει να διέπουν τόσο τις μελέτες όσο και τις εργασίες συντήρησης, στερέωσης, αποκατάστασης, αναστήλωσης και ανάδειξης των μνημείων.

Θα εξετάσουμε επομένως σοβαρά τις προτάσεις της Διεθνούς Επιστημονικής Επιτροπής του ICOMOS, όπως αυτές θα οριστικοποιηθούν, προκειμένου να τις αξιοποιήσουμε στο υπό επεξεργασία νέο θεσμικό πλαίσιο του Υπουργείου Πολιτισμού.

Ιδιαίτερη σημασία δίνουμε στα θέματα που έχουν να κάνουν με την ασφάλεια, αφ' ενός μεν, των ίδιων των μνημείων, αφ' ετέρου δε, των ανθρώπων που τα επισκέπτονται κ.λπ. Για το λόγο αυτό, εξάλλου, το Υπουργείο Πολιτισμού χαιρέτισε την αξιόπαινη πρωτοβουλία του Οργανισμού Αντισεισμικής Προστασίας (ΟΑΣΠ) που υπό την Προεδρία του Καθηγητή κ. Τάσιου, συνέστησε 3μελή Ομάδα προετοιμασίας εισήγησης για τη σύνταξη ειδικού Κανονιστικού Κειμένου για την αντισεισμική συμπεριφορά των μνημείων και συμμετείχε σε αυτήν με εκπρόσωπό του».

μεία», με συντονιστές τον Θ.Π. Τάσιο και την Δρα Πολιτικό Μηχανικό Α. Μιλτιάδου. Τις εκδηλώσεις έκλεισε με σύντομο χαιρετισμό ο Γενικός Γραμματέας του ΥΠ.ΠΟ. Χ. Ζαχόπουλος.

G. CORCI

Η κωδικοποίηση ασπίδα στις αυθαίρετες παρεμβάσεις

Ο Πρόεδρος της Διεθνούς Επιστημονικής Επιτροπής ISCARSAH κ. G. Corci, εξήγησε γιατί αποφασίστηκε να συνταχθεί ένα τέτοιο είδους έγγραφο: «Πιστεύω ότι στις περισσότερες χώρες του κόσμου δεν τίθεται ρητώς κάποιος κώδικας, ο οποίος να συνδέεται με τα θέματα των δομητικών επεμβάσεων σε ιστορικά κτίρια. Ως εκ τούτου βρισκόμαστε ενώπιον της κατάστασης όπου εάν ακολουθήσουμε και στα ιστορικά κτίρια τον οικοδομικό κώδικα, θα είναι κάτι εξαιρετικά παρακινδυνευμένο. Είναι εξαιρετικά επικίνδυνο να διατεινόμεθα ότι κατανοούμε τα πάντα σε ό,τι αφορά τους υπολογισμούς που χρησιμοποιήθηκαν αντίστοιχα για τα νέα κτίρια και να τους εφαρμόσουμε για την αποκατάσταση ιστορικών».

Από την άλλη όμως, αν δεν ακολουθηθεί κάποιου είδους κώδικας, συνιστά απόλυτη αυθαιρεσία το να αποφασίσουμε οποιαδήποτε είδους παρέμβαση και μάλιστα παρεμβάσεων που επ' ουδενί δεν μπορούμε να παρακολουθήσουμε. Κάθε παρέμβαση θα πρέπει να είναι

ανάλογη με τον στόχο της ασφάλειας..

Η επιλογή μεταξύ παραδοσιακών και καινοτόμων τεχνικών, επίσης θα πρέπει να καθορίζεται κατά περίπτωση, με προνομοδότηση βέβαια των παρεμβάσεων που είναι κατά το δυνατόν οι λιγότερο επεμβατικές. Γιατί πολύ συχνά προτιμάμε την παραδοσιακή λύση, αλλά αν δούμε τι συνέβη στο παρελθόν, πολύ συχνά η παραδοσιακού τύπου παρέμβαση είναι πολύ πιο επιθετική απ' ό,τι η εφαρμογή μιας νέας καινοτόμου μεθόδου. Υπάρχουν πάρα πολλές δηλώσεις αυτού του είδους, δηλαδή γενικών αρχών, αναθεώρησης ουσιαστικά δηλαδή και επανεξέτασης της χάρτας της Βενετίας. Περνάμε τώρα στις κατευθυντήριες γραμμές που είναι το πλέον σημαντικό κομμάτι.

Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές χωρίζονται σε τέσσερα κυρίως κεφάλαια. Γενικά κριτήρια, συλλογή στοιχείων, δηλαδή πληροφορίες, διερεύνηση κλπ. Τρίτο κεφάλαιο, την κατανόηση της δομητικής συμπεριφοράς και τέλος, τέταρτον, διάγνωση και αξιολόγηση ασφάλειας».

A. ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ

Υλοποιείται η πολυεπιστημονική συνεργασία

Η Α. Μιλτιάδου, Δρ πολιτικός μηχανικός, προϊστάμενη της Διεύθυνσης Τεχνικών Ρευστών Αναστήλωσης του ΥΠ.Π.Ο. και μέλος της Διεθνούς Επιστημονικής Επιτροπής ISCARSAH του διεθνούς ICOMOS, παρουσίασε την ελληνική μετάφραση των κειμένων, και ανέφερε ότι η μετάφραση των κειμένων έγινε και με τη συνεργασία της κυρίας Βιντζηλαίου, της κυρίας Κονιώτη, του κύριου Χαρκιολάκη, της κυρίας Χωραφά και της δικής της.

«Ο στόχος», είπε, «των κειμένων που παρουσιάζονται είναι να εξασφαλιστεί κάποιο ορθολογικό πλαίσιο για την ανάλυση συντήρηση και δομητική αποκατάσταση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, που να λαμβάνει υπόψη του τις πολιτιστικές αξίες των μνημείων. Τα κείμενα αυτά αποσκοπούν αφενός να είναι χρήσιμα σε όλους όσους ασχολούνται και αφετέρου να είναι κατα-

νοητά από ένα ευρύτερο κοινό αλλά και από τη διοίκηση και την πολιτεία. Όταν λέμε διοίκηση εννοούμε αυτούς που παίρνουν τις αποφάσεις για τον προγραμματισμό και την χρηματοδότηση των έργων, οι οποίοι είναι αναγκαίο να πεισθούν ότι η εκπόνηση πληρέστερων και λεπτομερέστερων μελετών, είναι ένα μεγάλο κέρδος για την ποιότητα των επεμβάσεων αλλά και για το συνολικό κόστος του έργου».

Η κα Μιλτιάδου στάθηκε στις σημαντικότερες, όπως είπε, Αρχές της Χάρτας όπως:

– «Η διεπιστημονική συνεργασία. Στην αναγκαιότητα αυτή αναφερόμαστε εδώ και πάρα πολλά χρόνια αλλά δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι την έχουμε κατανοήσει και κατοχυρώσει στην πράξη. Τίθεται λοιπόν γραπτώς ότι όταν λέμε διεπιστημονική ή πολυεπιστημονική συνεργασία είναι αναγκαίο να υλοποιείται στην πράξη και να

κατοχυρώνεται ουσιαστικά απ' τα πρώτα βήματα της μελέτης. Στα θέματα αυτά, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο αρχιτέκτονας αποτυπώνει, ο πολιτικός μηχανικός παραλαμβάνει ένα φάκελο, πάει στο γραφείο του τον μελετάει και λέει την άποψη του, ο χημικός δουλεύει μόνος του, κλπ. Εάν θέλουμε να' χουμε ένα σωστό αποτέλεσμα, πρέπει όλες οι κατά περίπτωση αναγκαίες ειδικότητες να δουλεύουν εξ αρχής μαζί, να συμμετέχουν, να συναποφασίζουν και να είναι συνεπείς.

– Η διατήρηση του συνόλου και όχι μόνο της εξωτερικής εμφάνισής των ιστορικών κατασκευών. Γνωρίζουμε όλοι τις κηρύξεις των όψεων, όπου το εσωτερικό του κτιρίου συχνά καταστρέφεται πλήρως.

– Στην εκπόνηση των μελετών πρέπει να περιλαμβάνονται τέσσερα βασικά στάδια, αυτά

– Κάθε πρόταση πρέπει να συνοδεύεται από ένα πρόγραμμα ελέγχου που θα είναι καλό να αρχίσει να λειτουργεί παράλληλα με την πρόοδο του έργου. Κι αυτό αφορά τόσο τον έλεγχο της ποιότητας των υλικών που χρησιμοποιούνται, όσο και της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των τεχνικών».

Αναφερόμενη στο Κείμενο των Οδηγιών, τόνισε τη σημασία της «διάγνωσης και της εκτίμησης της ασφαλείας, που είναι βέβαια και το πιο σημαντικό, καθώς, όπως ανέφερε και ο πρόεδρος του ΤΕΕ, έχουμε και νομικές επιπτώσεις. Το θέμα αυτό είναι πολυδιάστατο και υπάρχουν πολλές, ίσως και διαφορετικές απόψεις.

Η προσέγγιση λοιπόν των Οδηγιών της Επιτροπής αυτής είναι ότι πρέπει να δίνουμε ίσο βάρος στις ποιοτικές και στις ποσοτικές προσεγγίσεις και ότι το κύριο κριτήριο βαθμονόμησης τους κάθε φορά είναι το ίδιο το μνημείο και η μέχρι σήμερα συμπεριφορά του. Κι αυτό διότι στις υπολογιστικές προσεγγίσεις, όπως γνωρίζουμε όλοι έχουμε πάρα πολλές αβεβαι-

ότητες δεδομένων τόσο ως προς την εκτίμηση των αντιστάσεων όσο και ως προς την εκτίμηση των δράσεων και μεγάλη δυσχέρεια για την προσομοίωση των πραγματικών φαινομένων».

Για τη διάγνωση των αιτίων των βλαβών και αποτίμηση της φέρουσας ικανότητας του μνημείου πρέπει να συνεκτιμώνται τα αποτελέσματα και των τριών ή τεσσάρων προσεγγίσεων. Της Ιστορικής προσέγγισης, της Ποιοτικής προσέγγισης, της Αναλυτικής προσέγγισης και της Πειραματικής προσέγγισης». Τέλος αναφέρθηκε στη λήψη των αποφάσεων. «Η κρίση για τα περιθώρια ασφαλείας ενός δομήματος στηρίζεται στα αποτελέσματα των τριών (ή τεσσάρων) βασικών προσεγγίσεων που περιγράφονται πιο πάνω (η τέταρτη προσέγγιση έχει περιορισμένη εφαρμογή).

«Κλείνοντας τη σύντομη αυτή παρουσίαση, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι για πρώτη φορά και μάλιστα σε ένα διεθνές κείμενο γίνεται αποδεκτό ότι η ποιοτική προσέγγιση είναι εξ ίσου σημαντική με την ποσοτική».

Θ.Π. ΤΑΣΙΟΣ

Αξίες, μνημεία και σεισμός

Ο Καθηγητής Θ.Π. Τάσιος, συνεργάτης της εκδήλωσης και Συντονιστής του 1ου Στρογγυλού Τραπεζιού, ξεκίνησε την εισήγησή του με την υπενθύμιση των Μνημειακών αξιών (Μορφή, Συμβολισμός, Τεχνική αξία) και των Κοινωνικών αξιών (Προστασία ανθρωπίνης ζωής, Σύγχρονες χρήσεις και Κόστος συντήρησης) που προσδίδονται απ' την ανθρώπινη Συνείδηση σε κάθε Μνημείο. Υπενθύμισε κατόπιν ότι οι Μνημειακές αξίες υφίστανται μια σταδιακή υποβάθμιση μέσα στο χρόνο, η δε παρούσα γενιά των ανθρώπων επιθυμεί να διασώσει ένα σημαντικό μέρος ΔVM των αξιών αυτών (για τα επόμενα 200 χρόνια λ.χ.), χάρη σε μια δομητική (structural) επέμβαση στο μνημείο. Με την ίδια επέμβαση, βελτιώνεται κατά ΔVH και η ασφάλεια της ζωής των ενοίκων ή παρεπιδημούντων του μνημείου, καθώς και η δυνατότητα για τις σύγχρονες χρήσεις του μνημείου.

Δυστυχώς, απ' την άλλη πλευρά, κάθε δομητική επέμβαση προξενεί και μian αθέλητη (μικρή ή μεγάλη) απομείωση των μνημειακών αξιών, VL, ενώ βεβαίως συνεπάγεται και ένα κόστος K.

• Στερεοτύπως λοιπόν ανακύπτει πάντοτε

το δίλημμα α) «πόσο να σώσω το μνημείο απ' την υποβάθμιση, προστατεύοντας και τη ζωή των παρεπιδημούντων» και β) «πόσο να χάσω σε μνημειακές αξίες απ' τη μιά, και σε χρήμα απ' την άλλη». Αυτό το δίλημμα διαρρέει κάθε απόφαση για «στερεωτική» επέμβαση οποιουδήποτε μνημείου, το δε πρόβλημα της επιλογής τής «εύλογης τιμής της σεισμικής δράσης για τον σχεδιασμό της επέμβασης, είναι μέρος αυτού του διλήμματος.

Το κακό είναι ότι η αναίρεση του διλήμματος δεν μπορεί να γίνει με μια απλή μεγιστοποίηση του οφέλους

$$Bo = [\Delta VM + \Delta VH] [VL + K],$$

για τον απλούστατο λόγο ότι τα υπεισερχόμενα μεγέθη δεν είναι συγκρίσιμα μεταξύ τους.

Κι όμως, οι αποφάσεις τελικώς λαμβάνονται με συζητήσεις, με διαφωνίες (και με βαρύτερες ενίοτε αλληλοκατηγορίες μεταξύ των αρμοδίων Αρχαιολόγων, Αρχιτεκτόνων και Πολ. Μηχανικών): Διαφωνίες ως προς την σπουδαιότητα καθεμιάς απ' αυτές τις αντιφατικές αξίες. Ο καθένας δηλαδή βάζει διαφορετικό «συντελεστή βαρύτητας» στην καθεμιά απ' αυτές τις αξίες. Άλλοι αδιαφορούν ▶

της ανάμνησης, της διάγνωσης, της θεραπείας και του ελέγχου.

– Καμιά επέμβαση δεν πρέπει να πραγματοποιείται αν δεν έχει αποτιμηθεί το επιδιωκόμενο όφελός της και οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στην αρχιτεκτονική κληρονομιά.

– Στις περιπτώσεις των άμεσων σωστικών μέτρων, θα πρέπει να αποφεύγεται η αλλαγή του δομητικού συστήματος κατά τρόπο μη αναστρέψιμο και οι επεμβάσεις που πραγματοποιούνται να φανερώνουν το σκοπό και τη λειτουργία τους.

– Η αποκατάσταση είναι προτιμότερη της ανακατασκευής. Η αποσυναρμολόγηση και ανακατασκευή είναι εναλλακτική λύση, που επιβάλλεται από την ίδια τη φύση των υλικών και του δομήματος μόνον όταν η αποκατάσταση με άλλες μεθόδους γίνεται επιζήμια ή αδύνατη.

για τις κοινωνικές αξίες άλλοι τους δίνουν προτεραιότητα κι άλλοι εκφράζουν την ηθοπολιτική και παιδευτική τους κατάσταση με την αναζήτηση ενδιάμεσων καταστάσεων βελτιστοποίησης του «ολικού οφέλους». Επομένως, στην πραγματικότητα, αναζητείται η μεγιστοποίηση μιας άλλης συνάρτησης:

$$B = [\beta 1. \Delta VM + \beta 2. \Delta VH] - [\beta 3. VL + \beta 4. K]$$

Η αναζήτηση, βέβαια, αυτών των επικοινώς συμφωνημένων τιμών των συντελεστών «β» γίνεται μέσω μιας εξουσιοδοτημένης διακλαδικής Ομάδας αρμοδίων στην οποία ακούγεται και η γνώμη των χρηστών.

- Όπως είναι γνωστό, η τιμή σχεδιασμού της σεισμικής δράσης για νέα Κτίρια, είναι αποτέλεσμα μιας «διαπραγμάτευσης» ανάμεσα στην αξία «ανθρώπινη ζωή» αφενός, και «οικονομική επιβάρυνση της παρούσας γενιάς» αφετέρου. Έτσι γίνεται δεκτή μια κοινωνικώς ανεκτή πιθανότητα υ-

πέρβασης της ως άνω τιμής.

Στην περίπτωση των Μνημείων, η (αναπόφευκτη αυτή) διαπραγμάτευση θα γίνει σ' έναν ακόμα ευρύτερο χώρο αντιφατικών αξιών, όπου στις δύο προηγούμενες προστίθεται και η «μνημειακή αξία». Θεωρητικώς, η τιμή της κατάλληλης σεισμικής δράσης θα προκύψει απ' την βελτιστοποίηση του ολικού οφέλους «B», για δυο-τρεις τιμές σεισμικών δράσεων.

Στην πράξη, πάντως, όσο αυξάνεται η «κατοικισιμότητα» του μνημείου, τόσο οι τιμές των σεισμικών δράσεων σχεδιασμού της επέμβασης θα τείνουν προς την τιμή που υποδεικνύεται απ' τους εν ισχύ Κανονισμούς για νέα κτίρια.

Ένα, όμως, είναι βέβαιον: Με βάση την πιο πάνω ανάλυση, η εκάστοτε τιμή σεισμικής δράσης σχεδιασμού του μνημείου θα συναποφασίζεται και θα συνοπογράφεται συνοπτευθύνως, απ' το σύνολο της διακλαδικής

Ομάδας των αρμοδίων κι όχι μόνον απ' τον Πολ. Μηχανικό.

- Ο Θ.Π. Τάσιος τελείωσε την εισήγησή του θυμίζοντας ότι, πάντως, η αύξηση του «ολικού οφέλους» απ' την στερεωτική επέμβαση μπορεί ουσιαστικότερα να επιτευχθεί και με άλλα μέσα, όπως:

- Ακριβέστερη ανάλυση, η οποία προκύπτει απ' την βαθύτερη κατανόηση του δομητικού συστήματος του μνημείου, χάρις και στην ιστορική του τεκμηρίωση.

- Εξάντληση των μηχανισμών αντοχής των δομικών στοιχείων, χάρις σε εκτεταμένες μετρήσεις, επιτόπου και στο εργαστήριο.

- Μείωση των συντελεστών ασφαλείας των επαρκώς μελετημένων επιτόπου υλικών.

- Σκόπιμη μεταβολή της ροής των δυνάμεων, χωρίς όμως να παραβλάπτονται ουσιαστικώς οι μνημειακές αξίες.

- Χρήση εμφανών εξωτερικών αναστρέψιμων στερεωτικών μέτρων.

ΤΟΝΙΑ ΜΟΡΟΠΟΥΛΟΥ

Το ΤΕΕ πρωτοπόρο στην αποκατάσταση της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς

Καθηγήτρια του ΕΜΠ και μέλος της Διοικούσας Επιτροπής ΤΕΕ αναφέρθηκε στις «Επεξεργασίες ΤΕΕ σχετικά με την ολοκληρωμένη Συντήρηση και Αποκατάσταση της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς». Υπενθύμισε, αρχικά τις προτάσεις ολοκληρωμένης επιστημονικής μεθοδολογίας που περιλαμβάνονται:

- Στην Ομάδα Εργασίας ΤΕΕ «Προδιαγραφές Μελετών στα Έργα των Μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς» το 1992.

- Στη Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων «Γενικές Προδιαγραφές Μελετών Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων και Σχετικών Χώρων» 11/1999.

- Στην Ομάδα Εργασίας ΤΕΕ «Σύνταξη προδιαγραφών της διαγνωστικής μελέτης σε διεπιστημονική βάση για έκδοση υπουργικής απόφασης για την υλοποίηση του Ν. 3028 (Άρθρο 40, παρ. 4 του ΥΠ.Π.Ο. για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» 9/2004

- Στην Ομάδα Εργασίας ΤΕΕ Κανονισμός παρακολούθησης και ελέγχου ποιότητας των έργων συντήρησης και προστασίας της Πολιτι-

στικής Κληρονομιάς σύμφωνα με το Ν. 3028 (Άρθρο 40, παρ.4) 9/2004.

Όπως τόνισε η κ. Μοροπούλου, μέχρι το 2002 στους νόμους που αφορούν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς δεν απαιτείται διαγνωστική μελέτη υλικών ούτε συνδυασμός δομοστατικής αρχιτεκτονικής και μελέτης υλικών και επεμβάσεων συντήρησης. Από το 2002, στο Νόμο 3028 εισάγονται οι έννοιες της ολοκληρωμένης διαγνωστικής μελέτης (αρχιτεκτονικής, δομοστατικής, υλικών και επεμβάσεων συντήρησης) και του ελέγχου ποιότητας των έργων αλλά χωρίς προδιαγραφές. Είναι αναγκαία η εισαγωγή προδιαγραφών με Προεδρικά διατάγματα για την διαγνωστική μελέτη και για τις μεθόδους ελέγχου ποιότητας των έργων.

Για την αντιμετώπιση της υπάρχουσας κατάστασης και τον σύνθετο χαρακτήρα του προβλήματος προτείνονται τα ακόλουθα:

- Διαμόρφωση προδιαγραφών διαγνωστικής μελέτης

- Κριτήρια και μεθοδολογία του ελέγχου ποιότητας των έργων.

- Πρόταση του συστήματος Ποιότητας.

Η κ. Μοροπούλου επισήμανε ότι η επιστημονική μεθοδολογία για την αντιμετώπιση του προβλήματος και την επίτευξη του στόχου πρέπει να διακριθεί σε δυο μέρη. Τους «στόχους και τις αρχές συντήρησης» και στα «κριτήρια και μεθοδολογία για τις επεμβάσεις». Προκύπτουν έτσι:

- Μεθοδολογία διαγνωστικής μελέτης – για τη δομοστατική ανάλυση και μελέτη της αντι-

σεισμικής δράσης της κατασκευής,

– Μεθοδολογία διαγνωστικής μελέτης – για τη μελέτη των υλικών και της φθοράς τους.

– Παραμετροποίηση του προβλήματος σε όλες τις φάσεις εργασιών.

Βάσει των Διεθνών Χαρτών και της νομοθεσίας, οι στόχοι και οι αρχές συντήρησης, η διατήρηση των μνημείων πρέπει να γίνεται όπως καθορίζεται από τις Χάρτες και τις Διεθνείς Συμβάσεις για την πολιτιστική Κληρονομιά.

Ν. ΧΑΡΚΙΟΛΑΚΗΣ

Έλλειψη κατοχύρωσης της ειδικότητας των Μηχανικών Αναστηλωτών

«**Η** ιδέα ακριβώς ότι τα Μνημεία ανήκουν σε ολόκληρη την ανθρωπότητα, και όχι μόνο στη χώρα στην οποία βρίσκονται, οδηγεί τους απανταχού της Γης επιστήμονες Αναστηλωτές να αναζητούν και να συμφωνούν, μετά από εξαντλητικές συζητήσεις και

τους με θρησκευτική σχεδόν ευλάβεια, γνωρίζοντας ή πιστεύοντας ότι η υποχώρηση από τις προσωπικές τους απόψεις ή από τις επιθυμίες των εργοδοτών τους και η τήρηση των Διεθνών Αρχών γίνεται προς όφελος των Μνημείων.

Ως Πρόεδρος του Συλλόγου των Διπλωματούχων Μηχανικών του ΥΠ.ΠΟ., θέλω να τονίσω τη χρησιμότητα του Χάρτη αυτού τόσο για τους Πολιτικούς Μηχανικούς όσο και για τους Αρχιτέκτονες της χώρας μας, υπαλλήλους του ΥΠ.ΠΟ. και ελεύθερους επαγγελματίες, που ασχολούνται επαγγελματικά με το αντικείμενο αυτό. Κι αυτό γιατί, ειδικά σε μια χώρα με μεγάλη σεισμική

ανταλλαγές απόψεων και εμπειριών, σε κάποια κείμενα Αρχών διεθνούς αποδοχής, τους λεγόμενους Χάρτες», τόνισε στην ομιλία του ο πρόεδρος του Συλλόγου Διπλωματούχων Μηχανικών του υπουργείου Πολιτισμού Νικόλαος Χαρκιολάκης.

«Οι Χάρτες αυτοί, αν και σπάνια διαθέτουν νομική κατοχύρωση, δεσμεύουν ηθικά τους Αναστηλωτές να τηρούν τις Οδηγίες

κόττητα όπως είναι η Ελλάδα, όλοι γνωρίζουμε την δυσκολία για την ακριβή εκτίμηση της ασφαλείας ενός Μνημείου σε στατικές και δυναμικές καταπονήσεις.

Ως προς το κείμενο των Οδηγιών, θεωρώ σημαντικότατο το γεγονός ότι η Επιτροπή μας, υπό την προεδρία του Καθ. κ. Giorgio Croci, και τις εμπειρίες όλων των μελών της Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων,

τόλμησε και έθεσε επί τάπητος για πρώτη φορά μεγάλα και χρόνια προβλήματα μελετών και έργων Μνημείων και έδωσε γενναίες και ιστορικές λύσεις.

Απόψεις όπως π.χ. ότι «η ποιοτική προσέγγιση της διάγνωσης αλλά και της εκτίμησης ασφαλείας, έχει όση σημασία και η ποσοτική» (παρ.4.1) ή ότι «η διαίσθηση και η πείρα κρίνονται απαραίτητες στην διαδικασία της διάγνωσης» (παρ.4.2) και ότι «η εκτίμηση της ασφαλείας ενός ιστορικού κτηρίου επιφορτίζουν τον Αρχιτέκτονα ή Πολιτικό Μηχανικό».(παρ.4.3.1) συνιστούν επαναστατικές απόψεις και συνιστούν μονόδρομο για την ορθολογική και σύγχρονη αντιμετώπιση των προβλημάτων των Μνημείων μας! Αυτή είναι κατά τη γνώμη μου η καρδιά του κειμένου.

Δυστυχώς, η σημερινή κατάσταση στο ΥΠ.ΠΟ., όπου οι 200 περίπου μόνιμοι Μηχανικοί αποχωρούν όλοι μέσα στα επόμενα 5-10 χρόνια, χωρίς να μπορούν να μεταδώσουν και να μεταφέρουν την πολύχρονη εμπειρία τους σε νεότερους συναδέλφους που θα τους διαδεχθούν, σε συνδυασμό με την έλλειψη στελέκωσης των αρμοδίων Υπηρεσιών και η μέχρι τώρα έλλειψη κατοχύρωσης της ειδικότητας των Μηχανικών-Αναστηλωτών συνιστούν δύο μείζονα προβλήματα που ζητούν λύση.

Ταυτόχρονα η υλοποίηση του θεσμοθετημένου αλλά μηδέποτε εφαρμοσθέντος Ειδικού Μητρώου Μελετητών και Κατασκευαστών Έργων Μνημείων είναι ακόμη μια σημαντική παράμετρος του προβλήματος των Αναστηλώσεων στην Ελλάδα και, τέλος, η επεξεργασία και θεσμοθέτηση Ειδικών Προδιαγραφών Μελετών και Έργων ως και ενός Ειδικού Αντσεισμικού Κανονισμού των Μνημείων θα συνιστούσαν σημαντικά βήματα προς την σωστή κατεύθυνση».

